

Κυθρέα μου...

της Γεωργίας Φραγκούδη

...μου λείπεις

Κυθρέα μου, ήρθα να σε βρω, μα δεν ήσουν εκεί. Έλειπαν οι άνθρωποι σου, οι ήχοι σου, τα χρώματα και τα αρώματά σου. Έμεινες σκοτεινή, όπως την τελευταία νύχτα πριν σε εγκαταλείψουμε. Γυρνούσαμε απ' την τελευταία παράκληση προς στη Θεοτόκο, στην εκκλησία της Αγίας Μαρίας. Τα άστρα και το φεγγάρι δε φάνηκαν εκείνη τη νύχτα. Μαζί με το σκοτάδι απλωνόταν μια σιωπή, όπως τη σιωπή πριν το ξέσπασμα της καταιγίδας. Οι δρόμοι έρημοι. Δύο-τρεις γυναίκες που επέστρεφαν απ' την εκκλησία, μιλούσαν ψιθυριστά. Το πρωί φύγαμε κυνηγημένοι με τη γη να τρέμει κάτω από τα πόδια μας, από τις βόμβες και τη φωτιά. Δεν πήραμε τίποτα μαζί μας. Έριξα μια ματιά στο σωρό απ' τα υπέροχα χειροτεχνήματα που έφτιαχνε η μάνα. Ο πατέρας δεν την άφησε να πάρει τίποτα. Θα γυρίσουμε είπε. Η τελευταία μου ματιά ήταν στην κούτα με τα μικρά κίτρινα κοτοπουλάκια, που φρόντιζα με τόση αγάπη.

Μου λείπει ο ήχος της ραπτομηχανής, και η εικόνα της μάνας να κεντά και να σιγοτραγουδά. Μου λείπει εκείνος ο συρτός ήχος του μεταξοσκώληκα. Μου λείπουν οι ήχοι απ' τις καμπάνες των εκκλησιών, που έσμιγαν με τους ήχους από τα κουδούνια των κοπαδιών που γύριζαν από τη βοσκή. Μου λείπει το θρόισμα του ανέμου μέσα στις καλάμιές. Μου λείπουν τα ασημένια φύλλα των ελιών, κάτω από το φως του φεγγαριού. Μου λείπουν οι Λαμπρές, με τις μυρωδιές των λεμονανδών. Μου λείπουν οι νύχτες με τις πυγολαμπίδες, το θερινό σινεμά με τις μυρωδιές από τα γιασεμιά και τα φούλια. Μου λείπει ο κύκλος και η αύρα της αγάπης που τα ένωνε όλα. Οι άνθρωποι που αγαπούσαν τη γη, τα παιδιά, τους συγχωριανούς τους. Ζύμωνε η γειτόνισσα και πρόσφερε ζεστό, μυρωδάτο ψωμί και κουλούρι. Ο δίσκος ήταν πάντα έτοιμος για να κεραστεί ο ξένος, ο διαβάτης, ακόμη κι ο Τουρκοκύπριος έμπορος που ερχόταν να αγοράσει ελιές. Η παλάμη ήταν πάντα ανοιχτή για να δώσει ελεημοσύνη στο ζητιάνο, στο γύφτο και σε όποιον είχε ανάγκη.

Κυθρέα μου, είναι ατέλειωτα όσα θέλω να σου πω. Αμέτρητα κι ανεκτίμητα όσα σου πήραν, και μας τα στέρησαν.

Ο περίπατος

Σα μαθήτρια δεν είχα ταλέντο στο μάθημα της ζωγραφικής. Όμως στο γυμνάσιο έφτιαξα έναν πίνακα που άρεσε πολύ στην καθηγήτρια μου. Θυμάμαι ακόμη τα λόγια της, «αυτό το σχέδιο έχει πολύ γούστο και μεράκι, θα το βάλω στην πινακίδα». Το θέμα ήταν ο περίπατος. Έφτιαξα μια ομάδα από νέες και νέους να κάνουν περίπατο. Περνούσαν μέσα από ανθισμένους κήπους και ποταμάκια. Τότε δεν κατάλαβα γιατί είχε τόση χάρη η ζωγραφιά. Τώρα ξέρω!

Μέσα στο είναι μου αποτυπώθηκε ο περίπατος που έκαναν οι νέοι του χωριού

μου. Εγώ τότε ήμουν μικρή κι έβλεπα που περνούσαν. Το θέαμα ήταν απερίγραπτα ωραίο. Προχωρούσαν μπροστά οι νέες, με τα ωραία φορέματά τους. Η αλήθεια είναι πως στο χωριό μας είχαμε τις καλύτερες ράφτρινες. Πολλά από τα σχέδια τα έφερναν κοπέλες που σπούδαζαν στην Αθήνα. Περιπατούσαν συντροφιάς, συντροφιάς και κουβέντιαζαν. Όταν κουράζονταν κάθονταν στα γεφυράκια που ήταν στην άκρη του δρόμου. Οι νέοι ακολουθούσαν σεμνά κρατώντας κάποια απόσταση. Πρασινάδες, ανδόκηποι, κελαριστά νερά παντού.

Αρχόντισσα εσύ, νερομάνα Κυδρέα, ήσουν και θα είσαι πάντα η πηγή της έμπνευσής μας.

Στον παππού μου

Εύπνηρες, παππού, από τους αλαλαγμούς και τον εκκωφαντικό ήχο των μπουλτόζων. Παραμέρισε από το προσκεφάλι σου το μαξιλάρι με τους λεμονανθούς... Ανακάθισες, έβαλες τα χέρια σου αντήλιο. Κοίταξες να δεις τα σπίτια των παιδιών σου με τις χελιδονοφωλιές στους ηλιακούς και τα καρυδένια σκαλιστά έπιπλα.

Είπες: «Πού είναι τα παιδιά μου;» «Πού είναι τα εγγόνια μου να κάνουν κύκλο γύρω μου, να τους δώσω πουλουστρίνα, να τους πω ιστορίες και παραμύθια;»

Κοίταξες να δεις τα περιβόλια σου. Είδες μόνο κακόγουστα σκιάχτρα. Έφριξε το βλέμμα σου... κι εγώ παππού δεν το μπορώ αυτό το βλέμμα!

Ζήτησες να ακουμπήσεις στον ώμο της γιαγιάς. Παππού, η γιαγιά έφυγε με το τελευταίο караβάνι των εγκλωβισμένων προσφύγων. Ήρθε και σε αποχαιρέτησε ακροπατώντας. Σε ράντισε με βουβά δάκρυα. Έκοψε μια χούφτα γιασεμί. Ψιθύρισε στο κυπαρίσσι να σε προσέχει. Έφυγε, σέρνοντας τα βήματα με άδεια χέρια, κουβαλώντας μια θάλασσα.

«Τα παιδιά και τα εγγόνια», είπε βραχνά ο παππούς...

Κι έγινε το παράπονο αύρα καυτή κι αυτή ευχή και κατάρα ν' απλώνεται στον κάμπο, ν' αντιλαλεί στον πηληγωμένο Πενταδάκτυλο...

Στο αγνοούμενο γειτονόπουλο

Καδόσουν κι έκλαιγες στην αυλή του σχολείου ένα παγωμένο πρωί του Φλεβάρη. Πήρα τα ξυλιασμένα σου χέρια και τα ζέστανε.

Ακουμπούσες τους αγκώνες στο πέτρινο γεφύρι. Έγερνες το κεφαλάκι και τραγουδούσες. Τραγουδούσες μελωδικά ώρες ατέλειωτες. Χαμογελούσαμε, τεντώναμε τ' αυτιά, ανοίγαμε τα παράθυρα για να σ' ακούσουμε, μικρέ τροβαδούρε.

Σε είδα ξανά το '74 με τις σφαίρες ριγμένες πίσωπλάτα, να τριγυρνάς στο έρημο χωριό. Ο χρόνος σταμάτησε. Το νερό στέρεψε. Τα παραθυρόφυλλα έκλεισαν. Κάθισες στο πέτρινο γεφύρι κι άρχισες μαζί με τ' αγριοπούλια ένα ατέλειωτο λυπητερό τραγούδι...